

BUGU

Dil ve Eğitim Dergisi

BUGU
Journal of Language and Education

7/1, 54-75

TÜRKİYE

www.bugudergisi.com

E-ISSN: 2717-8137

Araştırma Makalesi

Makale Geliş Tarihi: 06.11.2025

Makale Kabul Tarihi: 15.01.2026

Koçyiğit, C. & Göçen, G. (2026). Yabancılara Türkçe öğretimi ders kitaplarında bulunan metinlerin okunabilirliği: Maarif Vakfı Türkçe öğretim seti örneği. *BUGU Dil ve Eğitim Dergisi*, 7(1), 54-75.
<http://dx.doi.org/10.46321/bugu.1213>

YABANCILARA TÜRKÇE ÖĞRETİMİ DERS KİTAPLARINDA BULUNAN METİNLERİN OKUNABİLİRLİĞİ: MAARİF VAKFI TÜRKÇE ÖĞRETİM SETİ ÖRNEĞİ*

Bilim Uzmanı Cansu KOÇYİĞİT

Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi cansukcy21@gmail.com ORCID

Doç. Dr. Gökçen GÖÇEN

Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi ggocen@fsm.edu.tr ORCID

Öz

Bu çalışmanın amacı, yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılan *Maarif Türkçe (2024)* ders kitaplarında yer alan okuma metinlerinin okunabilirlik düzeylerini belirlemektir. Araştırma, A1, A2, B1, B1+, B2 ve C1 düzeylerindeki toplam altı ders kitabındaki metinleri kapsamaktadır. Nitel araştırma yöntemlerinden durum çalışması deseni benimsenmiş; veri toplama aracı olarak doküman analizi kullanılmıştır. Metinlerin okunabilirlik düzeyleri Çetinkaya-Uzun (2010) formülü ile hesaplanmıştır. Elde edilen bulgulara göre, A1'den B2'ye kadar olan düzeylerdeki metinler eğitsel okuma düzeyindeyken, C1 düzeyindeki metinler engelli okuma düzeyinde yer almıştır. Dil seviyesi arttıkça metinlerin okunabilirlik puanlarının azaldığı, bu durumun da metinlerin anlaşılabilirliğini zorlaştırdığı belirlenmiştir. Sonuçlar, ders kitaplarında yer alan metinlerin öğrenici düzeyine uygun seçilmesinin önemini vurgulamaktadır.

Anahtar Sözcükler: Yabancılara Türkçe öğretimi, okuma becerisi, okuma metinleri, okunabilirlik düzeyleri.

AN ANALYSIS OF READABILITY IN TURKISH LANGUAGE TEXTBOOKS FOR FOREIGN LEARNERS: A CASE STUDY OF THE MAARIF FOUNDATION TEACHING SET

Abstract

The aim of this study is to determine the readability levels of reading texts included in the *Maarif Turkish (2024)* textbooks used in teaching Turkish as a foreign language. The research covers reading texts found in a total of six textbooks at A1, A2, B1, B1+, B2, and

* Bu makale, Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesinde Doç. Dr. Gökçen GÖÇEN danışmanlığında Cansu KOÇYİĞİT tarafından hazırlanan “Yabancılara Türkçe Öğretimi Ders Kitaplarında Bulunan Metinlerin Okunabilirliği: Maarif Vakfı Türkçe Öğretim Seti Örneği” adlı yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

C1 levels. A qualitative research method, specifically a case study design, was adopted, and document analysis was used as the data collection tool. The readability levels of the texts were calculated using the Çetinkaya-Uzun (2010) formula. According to the findings, the texts at A1 through B2 levels fall within the “educational reading” category, while the texts at the C1 level are classified as “challenging reading.” It was observed that as the language proficiency level increases, the readability scores of the texts decrease, making comprehension more difficult. The results highlight the importance of selecting texts that align with learners’ language proficiency levels in foreign language teaching.

Keywords: Teaching Turkish as a foreign language, reading skill, reading texts, readability levels.

Ø. Giriş

Yabancılara Türkçe öğretimi süreci içerisinde dört temel dil becerisinin geliştirilmesi hedeflenmektedir. Bu beceriler arasında okuma hem dilin söz varlığının genişletilmesinde hem de dilbilgisel yapıların pekiştirilmesi açısından temel bir işlev olup öğrencilerin genel dil yeterliğine katkı sağlamaktadır. Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde okuma hedef dilin ses, hece, kelime bilgisi, cümle yapısı gibi unsurlarını bilmeyi deneyim ve ön bilgilerden yararlanarak metindeki anlama ulaşmayı içeren bir süreçtir (Aktaş, 2022). Bu süreç anlam kurma ve yorumlama becerilerinin etkin şekilde kullanılmasını kapsar.

Yabancılara Türkçe öğretiminde okuma becerisi dil öğrenme sürecinin temel bileşenlerinden biridir. Okur ve Keskin (2018) diğer becerilerin edinilmesinde okumaya daha büyük görevler düşüğünü ifade etmektedirler. Erdem vd. (2015) okuma becerisinin yabancılara Türkçe öğretiminde diğer dil becerilerinin kazanılmasında temel bir rol oynadığını belirtmektedirler. Okuma hedef dilin söz varlığına ve dil bilgisel yapılarına erişim sağlayarak öğrencinin genel dil yeterliğinin gelişmesine aracılık eden merkezi bir beceri olarak değerlendirilmektedir. Okuma becerisinin gelişmesi için öğrencilerin çeşitli metinlerle karşılaştırılması gerekmektedir.

Tiryaki’ye (2023) göre “Metinler dil öğretiminin başlangıcından günümüze yabancı dil öğretimine destek verme amacıyla kullanılmaktadır.” Özellikle okuma sürecinde öğrencilerin anlam kurma becerilerini geliştirmelerinde metinler önemli bir işlev görmektedir. Zorbaz ve Köroğlu (2016) metinlerin dile ait bütün kuralların ve sözcüklerin doğal bir bağlam içerisinde öğretimi sağladığını ifade etmektedirler. Bu yönüyle metinler dilsel yapıların ve anlam ilişkisinin bir bağlam içerisinde edinilmesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

Ders kitaplarındaki metinlerin sahip olduğu niteliklerle birlikte mutlaka öğrencinin dil düzeyine uygun olması gerekmektedir (Temur, 2003). Metinlerin öğrenci düzeyine uygunluğu yalnızca anlama sürecini değil aynı zamanda öğrencinin hedef dile yönelik tutum ve motivasyonunu da doğrudan etkilemektedir. Çünkü öğrenciler dil düzeylerinin üstünde metinlerle karşılaştıklarında hedef dilin zor olduğuna dair bir algı geliştirebilecekleri gibi dil düzeylerinin altındaki metinlerle karşılaştıklarında da dili öğrenme motivasyonlarını kaybedebilirler (Özdemir ve Daştan, 2022). Bu nedenle, ders kitaplarının metin seçimi ve düzenlenmesinde, yalnızca dilbilgisel doğruluk veya içerik zenginliği değil, aynı zamanda öğrencinin mevcut dil düzeyi ve ihtiyaçları da öncelikli olarak göz önünde bulundurulmalıdır. Öğrencinin dil düzeyine uygun metinler, hem öğrenme sürecini kolaylaştırır hem de hedef dile yönelik olumlu bir tutum geliştirmesini sağlar.

Dil düzeyine uygunluğun yanı sıra metinlerin içerik açısından da öğrencilerin ilgi ve deneyimleriyle örtüşmesi gerekmektedir. Dilidüzgün (1995) seçilecek metnin öğrencinin ilgilerine ve yaşam deneyimlerine uygun olması gerektiğini belirtmektedir. Kültürlerarası bildirişimin gerçekleşmesi için kişinin karşılaştığı kurmaca dünya ve kişilerle bağlantı kurabilmesi oradaki duygu ve düşünceleri paylaşabilmesi ancak kişinin ön bilgilerinden yararlanmasıyla mümkün olduğunu ifade etmektedir. Bu bağlamda sadece dilbilgisel yapıların değil aynı zamanda öğrencilerin yaşam deneyimleri ve ilgi alanlarıyla bağlantılı içeriklerin seçilmesi yabancı dil öğretiminde etkili ve kalıcı öğrenmenin temel unsurlarından biri olarak kabul edilmektedir.

Şimşek (2011) yabancılar Türkçe öğretimi için hazırlanan metinlerin, öğrenci tarafından doğru algılanması için belirli özelliklere sahip olması gerektiğini vurgulamaktadır. Metin türünün seçimi ve bu türlere ait ölçütlerin dikkate alınması, öğrencinin hedef dilde edineceği söz varlığı, dil bilgisi yapıları ve kültürel unsurları doğrudan etkilediğini belirtmektedir. Metin türü öğrencinin hedef dilde edineceği söz varlığını, dil bilgisi yapılarını ve kültürel unsurları doğrudan etkilemektedir. Bu metinlerin amaca hizmet edecek şekilde planlanması hem anlamlandırma sürecini kolaylaştırmakta hem de dil becerilerinin dengeli bir biçimde geliştirilmesine katkı sağlamaktadır. Bu metinler çoğunlukla ders kitapları içerisinde yer almakta ve öğrencilerin dört temel dil becerisini geliştirmekte kaynak işlevi görmektedir.

Ders kitapları aynı zamanda öğrencileri akademik eğitime hazırlayan, onlara yaşamda gerekli becerileri kazandıran ve öğrenciyi her yönden geliştirmeyi hedefleyen, belli bir programa göre hazırlanmış öğretim araç-gereçleridir (Yalınkılıç, 2010). Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenler için hazırlanan ders kitaplarındaki metinlerin düzeye uygunluğunu belirlemek amacıyla çeşitli ölçütler geliştirilmiştir. Bu ölçütler arasında okunabilirlik metnin öğrenci düzeyine uygun olup olmadığını değerlendirmede temel ve belirleyici bir unsur olarak öne çıkmaktadır.

Ateşman (1997) okunabilirlik kavramını metinlerin öğrenciler tarafından ne derece kolay ya da zor anlaşıldığını ve metinlerin öğrencilerin dil düzeyine uygunluğunu belirlemekte oldukça önemli bir ölçüt olarak tanımlamaktadır. Çetinkaya (2010) okunabilirliği bir metnin dilsel yapısı, sözcük uzunluklarının ve cümle yapılarının oluşturduğu bir bütün olarak değerlendirmektedir. DuBay (2004) okunabilirliğin genellikle yazı tipi ve yazı düzenini ifade eden okunaklılık ile karıştırıldığını, okunabilirliğin genel olarak bir metnin diğer metinlere göre daha kolay okunmasını sağladığını belirtir, Klare (1963) ise okunabilirliği “Yazma tarzı nedeniyle anlama veya anlama kolaylığı” olarak tanımlamaktadır (akt. Mutlu, 2020). Bu tanımlar bir arada değerlendirildiğinde okunabilirliğin yalnızca metnin dilsel özelliklerini değil aynı zamanda okuyucunun anlama sürecini doğrudan etkileyen yapısal ve biçimsel unsurları da kapsayan çok boyutlu bir kavram olduğu görülmektedir.

Yabancılar Türkçe öğretiminde okunabilirlik ölçümlerinin daha çok yabancı dil öğretiminde uygulandığı görülmektedir (Erol, 2003). Öğrencinin dil düzeyinin çok üstünde yer alan metinler dil öğretimine katkısı açısından sınırlı bir etkiye sahiptir. Metinlerde yer alan kelime, cümle ve heceler uzun olduğu takdirde anlam kurma sürecini güçleştirmektedir. Bu nedenle okutulacak metinlerin içerik ve yapı bakımından öğrencilerin dil düzeyine uygun hazırlanması gerekmektedir. Chall (1988) okunabilirlik çalışmalarının amacının metinde anlaşılabilir bir dil kullanmayı sağlamak olduğunu ifade etmekte ve metnin anlaşılır olması öğrencinin metni okumaya devam etmesini sağlamakta bir başlangıç olarak kabul edilmektedir

(akt. Biçer ve Alan, 2017). Bu bağlamda metinlerin okunabilirliği niteliğinin bir parçasını oluşturmakta dolayısıyla yabancı dil olarak Türkçe öğretimi ders kitaplarında yer alan metinlerin okunabilirlik açısından incelenmesini gerekli kılmaktadır.

Ders kitaplarında bulunan metinlerin dil düzeylerine uygun olup olmadığını belirlemek için ulusal ve uluslararası düzeyde okunabilirlik formülleri geliştirilmiştir (Ateşman, 1997; Bormuth, 1969; Bezirci ve Yılmaz, 2010; Coleman, 1965; Çetinkaya, 2010; Dale ve Chall, 1949; McLaughlin, 1969).

Alan yazını incelendiğinde yabancılara Türkçe öğretimiyle ilgili ders kitapları üzerine okunabilirlik çalışmalarının yapıldığı görülmektedir (Bağcı, 2020; Biçer ve Alan, 2017; Celep, 2024; Değirmencioglu, Botabekova ve Temur, 2024; Erol, 2014; Mutlu, 2020; Özdemir ve Daştan, 2022; Sarıtaş, 2024; Sarıkaya, 2023; Şimşek, 2019; Yılmaz ve Temiz, 2014; Zorbaz ve Köroğlu, 2016). Bu çalışmalar İzmir, Yeni İstanbul, Yedi İklim, Yeni Hitit, Gazi TÖMER, Uludağ ve Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi tarafından hazırlanmış yabancılara Türkçe öğretimi ders kitaplarındaki okuma metinleri üzerine odaklanmıştır.

Alan yazınındaki bu çalışmalar ders kitaplarında yer alan metinlerin okunabilirlik düzeylerini karşılaştırmalı olarak ortaya koymakta ve öğretim materyallerinin niteliklerine ilişkin önemli veriler sunmaktadır. Bu çalışmalarda söz konusu metinlerin okunabilirlik açısından dil düzeyleri arasında tutarlılık olmadığını, bazı metinlerin oldukça uzun, bazılarının ise çok kısa olduğunu ve bunun da öğrencilerin metinleri anlama süreçlerini olumsuz etkileyebileceğini ortaya koymuştur. Bu durum öğretim setlerinde yer alan metinlerin öğrencilerin dil düzeylerine uygun biçimde düzenlenmesi gerektiğini ortaya koymaktadır.

Maarif Türkçe ders kitapları uluslararası düzeyde A1 düzeyinden C1 düzeyine kadar geniş bir kapsamda sunulan öğretim materyallerini içermekte yalnızca dil öğretimini değil aynı zamanda Türk kültürünün yurt dışında tanıtımını da hedeflemektedir. Bu özellikleriyle diğer ders kitaplarından farklıdır ve içeriklerinin niteliği ile öğrenci ihtiyaçlarına yönelik bir yaklaşım sunmaktadır. Alan yazınında yabancılara Türkçe öğretimi ders kitaplarının okunabilirliği üzerine çalışmalar bulunmakla birlikte uluslararası ölçekte ve yurt dışında yaşayan öğrencilere yönelik hazırlanan Maarif Türkçe ders kitaplarının okunabilirlik düzeyine ilişkin kapsamlı bir inceleme gerçekleştirilmemiştir. Bu çalışma metinlerin dil düzeyleri arasındaki tutarlılık ve okunabilirlik açısından değerlendirilmesini sağlayarak yabancılara Türkçe öğretiminde materyal geliştirme sürecine önemli akademik katkılar sunmayı amaçlamaktadır. Yapılan çalışmada “*Maarif Türkçe yabancılara Türkçe öğretimi ders kitaplarındaki metinlerin okunabilirliği nedir?*” problem sorusundan hareketle ders kitaplarında yer alan metinlerin okunabilirlik düzeylerinin tespit edilmesi hedeflenmektedir.

Araştırmanın alt amaçları şu şekildedir:

1. A1 ders kitabındaki metinlerin okunabilirlik düzeyi nedir?
2. A2 ders kitabındaki metinlerin okunabilirlik düzeyi nedir?
3. B1-B1+ ders kitabındaki metinlerin okunabilirlik düzeyi nedir?
4. B2 ders kitabındaki metinlerin okunabilirlik düzeyi nedir?
5. C1 ders kitabındaki metinlerin okunabilirlik düzeyi nedir?
6. Ders kitaplarındaki metinlerin okunabilirliğinin karşılaştırması nedir?

1. Yöntem

Çalışmanın yöntem bölümünde araştırmanın modeli, araştırma kapsamında incelenen ders kitapları, verilerin toplanması, verilerin analizi, geçerlilik ve güvenilirlik ve araştırma etiği başlıklarına yer verilmiştir.

1.1. Araştırmanın Modeli

Yapılan araştırmada metinlerin okunabilirlik durumları incelenmiştir. Bu araştırma kapsamında nitel araştırma yöntemlerinden biri olan durum çalışması kullanılmıştır. Durum çalışması tek bir durum ya da olayın detaylı bir şekilde boylamsal olarak incelendiği, verilerin sistemli bir şekilde toplandığı ve gerçek ortamda neler olduğuna bakılan bir yöntemdir (Subaşı ve Okumuş, 2017, s. 420).

1.2. Araştırma Kapsamında İncelenen Ders Kitapları

Çalışma kapsamında yurt dışında yabancı dil olarak Türkçe öğretimi yapılan öğrenciler için hazırlanmış olan *Maarif Türkçe* ders kitapları incelenmiştir.

Tablo 1: Araştırma Kapsamında İncelenen Ders Kitapları

KİTAP	DÜZEY	BASIM YILI
A1	Temel Düzey	2024
A2	Temel Düzey	2024
B1	Orta Düzey	2024
B1+	Orta Düzey	2024
B2	Orta Düzey	2024
C1	İleri Düzey	2024

Tablo 1’de görüldüğü üzere Maarif Türkçe ders kitapları toplam 6 kitaptan oluşmaktadır. Bu ders kitapları A1, A2, B1, B1+, B2 ve C1 düzeyinden oluşmaktadır.

Çalışma kapsamında incelenen 6 kitabın her biri 10 ünite 3 bölümden oluşmaktadır. Yalnızca 2 bölümde okuma metinleri yer almakta ve her bölümde 10 metin toplamda 20 metinden bulunmaktadır. 6 kitapta incelenen toplam metin sayısı 120 olarak tespit edilmiştir. Metinlerin okunabilirlik düzeylerinin hesaplanması bu 120 metin üzerinden yapılmıştır.

1.3. Verilerin Toplanması

Bu çalışmada veriler yabancılarla Türkçe öğretimi alanında yurt dışındaki yabancı öğrenciler için hazırlanmış *Maarif Türkçe* ders kitaplarında bulunan A1, A2, B1-B1+, B2 ve C1 düzeyi ders kitaplarındaki metinlerin okunabilirlik puanları, düzeyleri doküman analizi yöntemi ile belirlenmiştir. Doküman analizi, yazılı belgelerin içeriğini titizlikle ve sistematik olarak analiz etmek için kullanılan bir nitel araştırma yöntemidir (Wach’ten akt. Kıral, 2013, s. 173).

Çalışma kapsamında *Maarif Türkçe* yabancılarla Türkçe öğretimi ders kitaplarında bulunan okuma metinleri üzerinde inceleme yapılmıştır. Okunabilirlik hesaplaması yapılırken metinlerde yer alan alıştırmalar, dinleme, konuşma ve yazma becerileri hesaplamaya dâhil edilmemiş yalnızca okuma metinleri üzerinde inceleme yapılmıştır. Tarih, yaş, miktar gibi sayısal ifadeler okunabilirliği etkilediği için yazıya çevrilmiş ve metinler üzerinde okunabilirlik hesaplaması yapılmıştır.

1.4. Verilerin Analizi

Verilerin analizi yapılırken betimsel analiz yöntemi kullanılmıştır. Betimsel analiz yöntemi tespit edilen unsurları frekans ve yüzde olarak vermek için kullanılmıştır. Çetinkaya-Uzun (2010) formülüne göre metinlerde yer alan tüm kelime, hece ve cümle sayısının belirlenmesi gerekmektedir.

Çalışmada Çetinkaya-Uzun (2010) formülünün kullanılma nedeni Ateşman (1997) formülünün yabancı dillerden Türkçeye uyarlanan bir formül olması nedeniyle Türkçe metinlerin okunabilirlik düzeylerinin tanımlanmasında istenilen sonuçları verememiştir (Çetinkaya, 2010).

Çetinkaya-Uzun (2010) Formülü:

OKU: Ortalama Kelime Uzunluğu

OCU: Ortalama Cümle Uzunluğu

OP: Okunabilirlik Puanı

OP: $118.823 - (25.987 \times O.K.U) - (0.971 \times O.C.U)$

Çetinkaya-Uzun (2010) okunabilirlik sınıflandırması Tablo 2’de sunulmuştur:

Tablo 2: Çetinkaya-Uzun (2010) Okunabilirlik Düzeyleri Sınıflandırması

Okunabilirlik Puanı	Okunabilirlik Düzeyi	Eğitim Düzeyi
0-34	Yetersiz Okuma Düzeyi	10,11 ve 12.Sınıf
35-50	Eğitsel Okuma Düzeyi	8 ve 9. Sınıf
51+	Bağımsız Okuma Düzeyi	5, 6 ve 7. Sınıf

Tablo 2’ye göre Çetinkaya-Uzun (2010) okunabilirlik düzeyleri tablosunda 3 düzey bulunmaktadır. Bunlardan biri 0-34 puan aralığında engelli düzeyi, 35-50 puan aralığında eğitsel okuma ve 51+ puan ve üzeri bağımsız okuma düzeyidir. Engelli düzey 10, 11 ve 12. sınıfa, eğitsel okuma 8 ve 9. sınıf, bağımsız okuma ise 5, 6. ve 7. sınıf düzeyini ifade etmektedir. Bağımsız, eğitsel ve engelli düzey okumayı ise Çetinkaya (2010) şöyle tanımlamaktadır:

Bağımsız okuma düzeyi: Okurun herhangi bir yardım olmaksızın metni işlemleyebileceği ve anlamlandırabileceği düzeydir.

Eğitsel okuma düzeyi: Okurun bir eğitimcinin yardımıyla metni işlemleyebileceği ve anlamlandırabileceği düzeydir.

Engelli okuma düzeyi: Okurun bilişsel düzeyinin üstünde, eğitimci yardımı olmasına karşın metni işlemleyemeyeceği ve anlamlandıramayacağı düzeydir.

1.5. Geçerlilik ve Güvenirlilik

Araştırmanın geçerliliğini ve güvenilirliğini sağlamak için araştırmacının metin üzerinde okunabilirlik formülleriyle yaptığı hesaplama işlemlerinden sonra bir uzman görüşü daha alınmıştır. Metinlerde yapılan hesaplama işlemlerinde araştırmacı ve uzman arasında farklılık

olması durumunda okunabilirlik hesaplaması yeniden yapılmış ve uzmanla görüş birliği sağlanmıştır.

1.6. Araştırma Etiği

Yapılan çalışmada “Yükseköğretim Kurumları Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Yönergesinde uyulması belirtilen tüm kurallara uyulmuştur. Yönergenin “Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiğine Aykırı Eylemler” başlıklı 2. bölümünde belirtilen eylemlerden de hiçbiri gerçekleştirilmemiştir. Yapılan araştırma metinler üzerinde gerçekleştirildiğinden etik kurul izni gerektirmemektedir.

2. Bulgular

Bu bölümde araştırma kapsamında incelenen *Maarif Türkçe* ders kitaplarındaki metinlerin okunabilirliğine ve dil düzeyine göre metinlerin okunabilirliklerinin karşılaştırılmasına yönelik bulgulara yer verilmiştir.

2.1. A1 Düzeyi Ders Kitabında Bulunan Metinlerin Okunabilirliğine Ait Bulgular

Bu bölümde A1 ders kitabında yer alan metinlerinin okunabilirlik puanlarına ve okunabilirlik düzeylerine yer verilmiştir. A1 ders kitabındaki metinlerin okunabilirlik puanları ve okunabilirlik düzeyleri Tablo 3’te verilmiştir:

Tablo 3: A1 Düzeyi Ders Kitabında Bulunan Metinlerin Okunabilirliğine Ait Bulgular

A1	Toplam Hece Sayısı	Toplam Kelime Sayısı	Toplam Cümle Sayısı	Okunabilirlik Puanı	Okunabilirlik Düzeyi
Merhaba	394	179	45	57	Bağımsız Okuma
Nerelisin?	402	152	23	43	Eğitsel Okuma
Bu Ne? Bu Kim?	230	114	32	58	Bağımsız Okuma
Burası Neresi?	605	259	60	54	Bağımsız Okuma
Benim Ailem	557	238	55	54	Bağımsız Okuma
Benim Evim Benim Dünyam	910	429	91	59	Bağımsız Okuma
Bir Günün Nasıl Geçer?	1103	448	103	50	Eğitsel Okuma
Hobilerin Nelerdir?	783	330	83	53	Bağımsız Okuma
Ayşe Nerede?	859	371	85	54	Bağımsız Okuma
Nasıl Giderim?	1794	639	112	40	Eğitsel Okuma

Hayırlı İşler	1531	699	108	55	Bağımsız Okuma
Afiyet Olsun	1281	509	88	47	Eğitsel Okuma
Bugün Hava Nasıl?	1971	848	134	52	Bağımsız Okuma
Giysilerim, Duygularım ve Ben	1089	451	85	51	Bağımsız Okuma
Şikâyetiniz Nedir?	841	372	88	55	Bağımsız Okuma
Sağlıklı Ol, Zinde Kal	1398	542	109	47	Eğitsel Okuma
Kutlamalar	1370	622	90	54	Bağımsız Okuma
Özel Günler	1360	525	104	46	Eğitsel Okuma
Bulutların Üstünde Yolculuk	2157	745	124	37	Eğitsel Okuma
Tatile Gidiyoruz	1679	661	136	48	Eğitsel Okuma
Metinlerin Ortalama Okunabilirlik düzeyi		50			Eğitsel Okuma

Tablo 3’de A1 düzeyi için hazırlanan ders kitabından elde edilen sonuçlara göre 8 eğitsel okuma, 12 bağımsız okuma düzeyinde metin tespit edilmiştir. A1 düzeyindeki kitapta en çok bağımsız okuma metnine en az ise eğitsel okuma metnine yer verilmiştir. Engelli düzeyde metin bulunmamaktadır. Metinlerin ortalama okunabilirlik puanı 50 okunabilirlik düzeyi eğitsel okuma olarak belirlenmiştir.

2.2. A2 Düzeyi Ders Kitabında Bulunan Metinlerin Okunabilirliğine Ait Bulgular

Bu bölümde A2 ders kitabında yer alan metinlerinin okunabilirlik puanlarına ve okunabilirlik düzeylerine yer verilmiştir. A2 ders kitabındaki metinlerin okunabilirlik puanları ve okunabilirlik düzeyleri Tablo 4’te verilmiştir:

Tablo 4: A2 Düzeyi Ders Kitabındaki Metinlerin Okunabilirliğine Ait Bulgular

A2	Toplam Hece Sayısı	Toplam Kelime Sayısı	Toplam Cümle Sayısı	Okunabilirlik Puanı	Okunabilirlik düzeyi
Okulun İlk Günü	1272	432	111	38	Eğitsel Okuma
Tatil Anılarım	1662	600	95	40	Eğitsel Okuma
Nasıl Giderim?	1150	477	87	50	Eğitsel Okuma
Bir Davetin Var?	1021	374	66	42	Eğitsel Okuma
Uzayda Bir Gün	1538	571	92	44	Eğitsel Okuma
Hobi Nedir?	1272	467	84	42	Eğitsel Okuma
Maarif'ten Haberler	1225	440	66	46	Eğitsel Okuma
Haber Saati	1454	519	67	38	Eğitsel Okuma
Kurallar Her Yerde	1313	503	118	46	Eğitsel Okuma
Birlik Zamanı	1538	575	80	42	Eğitsel Okuma
Akıllı İletişim	2217	788	120	39	Eğitsel Okuma
Bilgisayarım Bozuldu	1216	462	90	45	Eğitsel Okuma
Sağlıklı Adımlar	1981	765	127	48	Eğitsel Okuma
Adım Adım Spora	1640	580	93	39	Eğitsel Okuma
Gökten Üç Elma Düştü	1660	641	87	44	Eğitsel Okuma
Benim Hikâyem	1024	416	60	48	Eğitsel Okuma

İstanbul'a Yolculuk	2477	1016	140	48	Eğitsel Okuma
Seyahat Günlüğüm	2027	733	88	39	Eğitsel Okuma
Metinlerin Ortalama Okunabilirlik Düzeyi		38			Eğitsel Okuma

Tablo 4'te A2 düzeyi için hazırlanan ders kitabından elde edilen sonuçlara göre metinlerin tamamının eğitsel okuma düzeyinde olduğu tespit edilmiştir. Bağımsız okuma ve engelli okuma düzeyinde metinler bulunmamaktadır. Metinlerin ortalama okunabilirlik puanı 38 olarak tespit edilmiştir. İncelenen kitapta okuma düzeyi eğitsel okuma olarak belirlenmiştir.

2.3. B1-B1+ Ders Kitaplarında Yer Alan Metinlerin Okunabilirliklerine Ait Bulgular

Bu bölümde B1-B1+ ders kitabında yer alan metinlerinin okunabilirlik puanlarına ve okunabilirlik düzeylerine yer verilmiştir. B1-B1+ ders kitabındaki metinlerin okunabilirlik puanları ve okunabilirlik düzeyleri Tablo 5'te verilmiştir:

Tablo 5: B1-B1+ Düzeyi Ders Kitaplarının Okunabilirliğine Ait Bulgular

B1-B1+	Toplam Hece Sayısı	Toplam Kelime Sayısı	Toplam Cümle Sayısı	Okunabilirlik Puanı	Okunabilirlik Düzeyi
Dostluk Köprüsü Kuruluyor	1984	674	114	36	Eğitsel Okuma
Sıra Dışı Okullar	1586	567	82	39	Eğitsel Okuma
Yurttan Ve Dünyadan Haberler	1278	466	47	37	Eğitsel Okuma
Kulüpler ve Sosyal Etkinlikler	1977	718	94	39	Eğitsel Okuma
Ramazan Eğlenceleri	2127	903	131	51	Bağımsız Okuma
Kültürden Kültüre Festivaller	1623	596	76	40	Eğitsel Okuma
Dünya Mutfağı	1755	650	87	41	Eğitsel okuma
Nasıl Sağlıklı Beslenirim?	2174	720	115	34	Engelli Düzey
Dünyaya Kulak Verelim	1978	612	103	29	Engelli Düzey

Su Hayattır	2615	1028	138	45	Eğitsel Okuma
Sporun Efsaneleri	2590	974	126	42	Eğitsel Okuma
Gelenek ve Spor	2011	702	73	35	Eğitsel Okuma
Geleceğin Teknolojisi	2143	782	76	37	Eğitsel Okuma
Eyvah Telefonum Bozuldu	1932	666	95	36	Eğitsel Okuma
Hikâye Zamanı	1954	735	76	40	Eğitsel Okuma
Kıssadan Hisse	1700	647	87	43	Eğitsel Okuma
Geleceğin Meslekleri	2038	713	97	37	Eğitsel Okuma
Kariyer Planım	1876	686	107	41	Eğitsel Okuma
Sanal Dünya	1675	582	65	35	Eğitsel Düzey
Sanal İletişim	2639	813	105	27	Engelli Düzey
Ben ve Çevrem	1474	568	61	42	Eğitsel Okuma
Geleceğim	3060	1083	108	35	Eğitsel Okuma
Mahallemizden Merhaba	2529	876	87	34	Engelli Düzey
İnsanlar ve Kültürler	2572	945	113	40	Eğitsel Okuma
Dünya'dan Haber var!	2346	917	81	41	Eğitsel Okuma

Gündemde Ne Var?	2107	713	76	33	Engelli Düzey
Perdedeki Hayatlar	2837	1060	142	42	Eğitsel Okuma
Kültür Meydanı	2506	835	97	32	Engelli Düzey
Hayatı Kolaylaştıran Buluşlar	2796	997	106	36	Eğitsel Okuma
Bilim Festivalleri Ve İz Bırakanlar	2310	802	71	33	Engelli Düzey
Giyim Tarzı ve Alışverişi	2385	855	83	36	Eğitsel Okuma
Renklerin ve Kıyafetlerin Dili	3030	1116	91	36	Eğitsel Okuma
Kültürler ve Evler	2740	939	86	32	Engelli Düzey
Doğa ve Mimar	2740	995	76	34	Engelli Düzey
Onlar Ermiş Muradına	2513	969	154	45	Eğitsel Okuma
Sözden Gönüle	2392	940	90	42	Eğitsel Okuma
Türk Kültüründe Bayramlar	2384	892	96	40	Eğitsel Okuma
Dünyadan Kutlamalar	2094	742	101	38	Eğitsel Okuma
Dünya Yalnız Bizim Değil	3294	1116	87	29	Engelli Düzey
Doğanın Güzellikleri	2540	874	85	33	Engelli Düzey
Metinlerin Ortalama Okunabilirlik Düzeyi		36		Eğitsel Okuma Düzeyi	

Tablo 5'te yer alan B1-B1+ düzeyi ders kitapları birlikte değerlendirilmiştir. B1 düzeyinde 16 metin eğitsel okuma, 3 metin engelli düzeyi, 1 metin bağımsız okuma düzeyinde tespit edilmiştir. B1+ ders kitabında yer alan 8 metin engelli düzey, 12 metin eğitsel düzey olarak tespit edilmiştir. Bağımsız okuma düzeyinde herhangi bir metne rastlanılmamıştır. B1-B1+ ders kitaplarında yer alan metinlerin ortalama okunabilirlik puanı 36, okunabilirlik düzeyi ise eğitsel okuma olarak belirlenmiştir.

2.4. B2 Düzeyi Ders Kitabında Yer Alan Metinlerin Okunabilirliğine Ait Bulgular

Bu bölümde B2 ders kitabında yer alan metinlerinin okunabilirlik puanlarına ve okunabilirlik düzeylerine yer verilmiştir. B2 ders kitabındaki metinlerin okunabilirlik puanları ve okunabilirlik düzeyleri Tablo 6'da verilmiştir:

Tablo 6: B2 Düzeyi Ders Kitabındaki Metinlerin Okunabilirliğine Ait Bulgular

B2	Toplam Hece Sayısı	Toplam Kelime Sayısı	Toplam Cümle Sayısı	Okunabilirlik Puanı	Okunabilirlik Düzeyi
Bir Fikrim Var	3258	1091	115	32	Engelli Düzey
Bir Fikir Dünyayı Değiştirebilir	2754	942	112	34	Engelli Düzey
Öykü Tadında	3183	1222	165	44	Eğitsel Okuma
Haydi Gülümse	3635	1043	135	20	Engelli Düzey
Anadolu'yu Tanıyorum	3030	1081	101	35	Engelli Okuma
Cennet Ülke	2390	930	94	42	Eğitsel Okuma
Bu Benim Kariyerim	2849	1044	113	39	Eğitsel Okuma
Ben Kimim?	2766	980	106	36	Eğitsel Okuma
Öğrenci Hareketliliği	305	1023	58	24	Engelli Düzey
Türkiye'de Öğrenci Olmak	2659	873	86	29	Engelli Düzey

Robotların Yükselişi	2731	1000	96	38	Eğitsel Okuma
Gelecek Robotlaşıyor	2861	957	87	30	Engelli Düzey
Bu Düğün Gelenekleri	1823	730	86	45	Eğitsel Okuma
Adınla Yaşa	2500	921	87	38	Eğitsel Okuma
Doğal Afetler	1818	799	97	51	Bağımsız Okuma
Ağaca Tırmanan Balık Mısımız?	2255	788	77	34	Engelli Düzey
Kitapların Dünyası	2406	864	91	37	Eğitsel Okuma
Kitap Fuarı	2551	964	85	39	Eğitsel Okuma
Dünden Bugüne Müzik	2847	1005	76	32	Engelli Düzey
Hayatımızın Bir Parçası: Müzik	134	773	70	46	Eğitsel Okuma
Metinlerin Ortalama Okunabilirlik Düzeyi			36		Eğitsel Okuma

Tablo 6'ya göre B2 düzeyi ders kitabında yer alan 10 metin eğitsel okuma, 9 metin engelli düzey, 1 metin ise bağımsız okuma olarak belirlenmiştir. Metinlerin ortalama okunabilirlik puanı 36, okunabilirlik düzeyi ise eğitsel okuma olarak tespit edilmiştir.

2.5. C1 Düzeyi Ders Kitabında Yer Alan Metinlerin Okunabilirliğine Ait Bulgular

Bu bölümde C1 ders kitabında yer alan metinlerinin okunabilirlik puanlarına ve okunabilirlik düzeylerine yer verilmiştir. C1 ders kitabındaki metinlerin okunabilirlik puanları ve okunabilirlik düzeyleri Tablo 7'de verilmiştir:

Tablo 7: C1 Düzeyi Ders Kitabının Okunabilirliğine Ait Bulgular

C1	Toplam Hece Sayısı	Toplam Kelime Sayısı	Toplam Cümle Sayısı	Okunabilirlik Puanı	Okunabilirlik Düzeyi
Geçmişten Günümüze İletişim	3183	1062	84	28	Engelli Düzey
Kültürlerarası İletişim	2619	873	88	31	Engelli Düzey
Kendini Tanı, Öğrenme Tarzını Keşfet	2441	839	119	36	Eğitsel Okuma
Eğitimin Geleceği, Geleceğin Meslekleri	2225	787	80	35	Eğitsel Okuma
Sağlam Kafa Sağlam Vücutta Bulunur	3169	1137	87	33	Engelli Düzey
Sağlığımız ve Alternatiflerimiz	3171	1055	79	27	Engelli Düzey
Fark Yaratan Gençler	3397	1261	129	39	Eğitsel Okuma
Genç Olmanın Öteki Yüzü	3585	1145	70	21	Engelli Düzey
Ülkeler Arası Yolculuk	2608	956	98	38	Eğitsel Okuma
Geçmişten Günümüze Göç	2879	1053	78	34	Engelli Düzey
Değişen Dünya, Değişen İklim: Hayatta Kalabilecek miyiz?	2952	1001	78	29	Engelli Düzey
	2735	929	70	29	Engelli Düzey

İnsan Çağı	3141	969	75	22	Engelli Düzey
Geçmişten Günümüze Ekonomi	2786	1084	119	43	Eğitsel Okuma
Yatırım ve Girişimcilik	3667	1211	102	28	Engelli Düzey
Yeni Evren	2436	826	74	34	Engelli Düzey
Teknoloji İle Yaşamak	2437	850	83	34	Engelli Düzey
Kültür ve Kültürleşme	2889	868	68	20	Engelli Düzey
Kültürel Farklılıklar	2210	922	118	49	Eğitsel Okuma
Hikâye Saati	2648	1083	144	48	Eğitsel Okuma
Karagöz ve Hacivat					
Metinlerin Ortalama Okunabilirlik Düzeyi		32			Engelli Düzey

Tablo 7'ye göre C1 düzeyi ders kitabında yer alan 13 metin engelli düzey, 7 metin ise eğitsel okuma olarak belirlenmiştir. Bağımsız okuma düzeyinde herhangi bir metin bulunmamaktadır. Metinlerin okunabilirlik puanı 32, okunabilirlik düzeyi ise engelli düzey olarak tespit edilmiştir.

2.6. Ders Kitaplarında Yer Alan Metinlerin Okunabilirliklerinin Karşılaştırılması

Bu bölümde incelenen ders kitaplarının okunabilirliğinin karşılaştırılması yapılmıştır. Ders kitaplarında yer alan metinlerin okunabilirlik düzeylerinin karşılaştırılmasına ilişkin bulgular Tablo 8'de verilmiştir:

Tablo 8: Ders Kitaplarında Yer Alan Metinlerin Karşılaştırılması

Maarif Türkçe	Okunabilirlik Puanı	Çok Kolay	Orta Düzey	Çok Zor
A1	50	12	8	0
A2	38	0	20	0
B1	36	1	16	3
B1+	36	0	12	8
B2	36	1	10	9
C1	32	0	7	13

Tablo 8'e göre incelendiğinde Maarif Türkçe öğretimi ders kitaplarında yer alan metinlerin okunabilirlik puanlarının A1 düzeyinde 50 puandan kademeli olarak düşerek C1 seviyesinde 32 puana indiği görülmektedir. Zorluk düzeyleri açısından A1 düzeyinde “çok kolay” metinlerin sayısı 12 olarak tespit edilmiştir ve “çok zor” metin bulunmamaktadır. A2 düzeyinde yalnızca “orta düzey” 20 metin yer almaktadır. B1 düzeyinden itibaren “çok zor” düzeyde 3 metin görülmeye başlamakta bu sayı B1+'ta 8'e, B2'de 9'a ve C1'de 13'e yükselmektedir. C1 düzeyinde “çok zor” metinlerin sayısı, “orta düzey” metinlerden belirgin şekilde fazladır.

Düzeyleler arası karşılaştırma yapıldığında A1 ve A2 düzeylerinin içerik bakımından daha homojen olduğu, A1'de “çok kolay”, A2'de ise “orta düzey” metinlerin yoğunlukta olduğu görülmektedir. B1'den itibaren zorluk çeşitliliği artmakta özellikle B1+'ta ve sonrasında “çok zor” metinlerin oranı “orta düzey” metinlere yaklaşmaktadır. Bu durum öğrenme sürecinde basitten karmaşığa doğru kademeli bir geçiş stratejisinin izlendiğini düşündürmektedir.

Bu sonuçlar dil düzeyleri yükseldikçe metinlerin dil bilgisel karmaşıklığının ve sözcük çeşitliliğinin arttığını dolayısıyla okunabilirlik puanının düştüğünü göstermektedir. “Çok kolay” kategorisindeki metinler genellikle günlük yaşam diyalogları, kısa anlatılar ve basit betimlemelerden oluşmakta, kısa cümleler ve yüksek tekrar oranı içermektedir. Buna karşılık “çok zor” kategorisindeki metinler akademik veya teknik içerikler, uzun ve iç içe geçmiş cümle yapıları ile düşük tekrar oranına sahip kelime hazinesi barındırmaktadır.

3. Tartışma

Yapılan çalışma kapsamında A1, A2, B1, B1+, B2 ve C1 düzeyinde 6 ders kitabı incelenmiş ve ders kitaplarında yer alan metinlerin okunabilirlik hesaplaması yapılmıştır. B1+ ders kitabı karşılaştırılması yapılacak bu düzeyde başka ders kitabı olmaması nedeniyle B1 düzeyi ders kitabı ile birlikte değerlendirilmiştir.

İncelenen Maarif Türkçe A1 ders kitabında yer alan metinlerin okunabilirlik düzeyi eğitsel okumadır. Yapılan araştırmalara bakıldığında *Yedi İklim Türkçe* öğretim seti A1 düzeyi ders kitabındaki metinlerin okunabilirlik düzeyi eğitsel okuma olarak tespit edilmiştir (Şimşek, 2019, s. 67). *Gazi TÖMER Yabancılar için Türkçe* ders kitabı A1 düzeyinde okunabilirlik düzeyi bağımsız okuma olarak belirtilmektedir (Şimşek, 2019, s. 65-66). *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Yabancılar için Türkçe öğretim* seti A1 düzeyi metinlerin okunabilirlik düzeyinin eğitsel düzeyde olduğu tespit edilmiştir (Baydoğan, 2024). Bu bulgular genel olarak değerlendirildiğinde incelenen A1 düzeyi ders kitaplarının büyük bölümünde metinlerin eğitsel okuma düzeyinde olduğu görülmektedir. Ancak Gazi TÖMER A1 düzeyinin bağımsız okuma kategorisinde bulunması bu kitabın diğerlerine kıyasla daha kolay okunabilir metinler içerdiğini göstermektedir. Maarif Türkçe ders kitabında bağımsız metin sayısının fazla olması ise okunabilirlik açısından onu daha kolay metinlere sahip kitaplar arasında konumlandırmaktadır. Kolaydan zora doğru yapılan genel sıralamada Maarif Türkçe A1 ders kitabı 3. sırada yer almaktadır.

Çalışma kapsamında incelenen Maarif Türkçe A2 ders kitabı içerisinde yer alan metinlerin tamamı eğitsel okuma düzeyindedir. Yapılan çalışmada *Van Yüzüncü Yıl Yabancılar için Türkçe öğretim* seti A2 düzeyi metinlerin okunabilirlik düzeyi eğitsel okuma olarak belirlenmiştir (Baydoğan, 2024, s. 54). *Gazi TÖMER Türkçe öğretimi* ders kitabı A2 düzeyinin ise okunabilirlik düzeyi eğitsel okuma olarak tespit edilmiştir. *İzmir Yabancılar için Türkçe*

öğretim setinde A1-A2 düzeyi ders kitapları tek kitap olarak kullanılmakta ve okunabilirlik düzeyi bağımsız okuma olarak tespit edilmiştir (Saritaş, 2024, s. 62-63). *Yeni İstanbul Yabancılar için Türkçe öğretim* setinde ise A1-A2 düzeyi metinlerin okunabilirlik düzeyi bağımsız okuma olarak tespit edilmektedir (Saritaş, 2024, s. 69-70). *Yeni Hitit Türkçe öğretim* seti A1-A2 düzeyi metinlerin okunabilirlik düzeyi eğitsel okuma olarak belirtilmektedir (Şimşek, 2019, s. 64). Bu karşılaştırmalardan hareketle *Maarif Türkçe* öğretimi ders kitabında orta düzeyde metinlere yer verildiği tespit edilmiştir. Karşılaştırılması yapılan ders kitapları içerisinde kolaydan zora bir sıralama yapıldığında *Maarif Türkçe* ders kitabı orta düzeyde metinlere sahip ve okunabilirlik puanı bakımından en zor ders kitabı olarak tespit edilmiştir.

İncelenen *Maarif Türkçe B1-B1+* düzeyi ders kitaplarında bulunan metinlerin okunabilirlik düzeyi eğitsel okuma olarak tespit edilmiştir. *İzmir Yabancılar için Türkçe öğretim* seti B1 düzeyine bakıldığında metinlerin okunabilirlik düzeyi bağımsız okuma olarak belirlenmiştir (Saritaş, 2024, s. 61). *Yeni İstanbul Yabancılar için Türkçe öğretimi* B1 düzeyinde metinlerin okunabilirlik düzeyi bağımsız okuma olarak sonuçlanmıştır (Saritaş, 2024, s. 71). *Yedi İklim Yabancılar için Türkçe öğretim* seti B1 düzeyi metinlerin okunabilirlik düzeyinin eğitsel okuma olduğu tespit edilmiştir (Şimşek, 2019, s. 71-72). *Gazi TÖMER Yabancılar için Türkçe* ders kitabı metinlerinin okunabilirlik düzeyinin eğitsel okuma olduğu tespit edilmiştir (Şimşek, 2019, s. 70). *Yeni Hitit Yabancılar için Türkçe* B1 düzeyi metinlerin okunabilirlik düzeyi ise eğitsel okuma olarak belirlenmiştir (Şimşek, 2019, s. 69). *Van Yüzüncü Yıl Yabancılar için Türkçe* B1 düzeyi okunabilirlik düzeyi ise eğitsel okuma olarak belirlenmiştir (Baydoğan, 2024, s. 58). Karşılaştırılması yapılan ders kitaplarının eğitsel okuma düzeyinde olduğu görülmektedir. *Maarif Türkçe B1-B1+* ders kitapları birlikte değerlendirilmiş olup Diller için Avrupa Ortak Başvuru Metni (2020) B1+ düzeyin eşik düzey olarak adlandırılan B1 düzeyinin ileri bir derecesine denk düştüğünü ve öğrencinin B1 düzeyinden B2' ye geçiş yapacak kadar iyi olmadığı durumlarda bu aşamada eğitime devam ettiğini ifade etmektedir. *Maarif Türkçe B1-B1+* ders kitaplarının orta düzeyde metinlere sahip olduğu zor metin sayısına da oldukça fazla yer verildiği tespit edilmiştir. Karşılaştırılması yapılan ders kitapları ile kolaydan zor bir sıralama yapıldığında metinlerin düzeyleri puanı bakımından *Gazi TÖMER* ve *Maarif Türkçe* ders kitaplarının en zor metinlere sahip olduğu tespit edilmiştir.

Maarif Türkçe B2 düzeyi ders kitabı metinlerinin okunabilirlik düzeyi eğitsel okuma olarak belirlenmiştir. Yapılan çalışmalarda diğer ders kitaplarından *İzmir Yabancılar için Türkçe* ders kitabının B2 düzeyindeki metinlerin okunabilirlik düzeyinin ise eğitsel okuma olduğu belirlenmiştir (Saritaş, 2024, s. 67). *Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe* B2 düzeyi metinlerinin okunabilirlik düzeyi eğitsel okuma olarak tespit edilmiştir (Saritaş, 2024, s. 73). *Yedi İklim Türkçe* B2 düzeyi okunabilirlik düzeyi eğitsel okuma olarak tespit edilmiştir (Şimşek, 2019, s. 72). *Gazi TÖMER Yabancılar için Türkçe* ders kitabı B2 düzeyindeki metinlerin okunabilirlik düzeyinin engelli düzeyde olduğu belirlenmiştir (Şimşek, 2019, s. 71). *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Yabancılar için Türkçe* ders kitabı B2 düzeyine göre okunabilirlik düzeyi eğitsel okumadır (Baydoğan, 2024, s. 61). *Maarif Türkçe B2* düzeyi ders kitabında orta düzeyde metinlerle birlikte zor metinlere de yer verilmesi nedeniyle dil düzeyi arttıkça metinlerin zor olmaya başladığı tespit edilmiştir. Kolaydan zora bir sıralama yapıldığından B2 düzeyinde en zor ders kitabının engelli düzey okuma metinleri nedeniyle *Gazi TÖMER* daha sonra ise *Maarif Türkçe* ders kitabı olduğu tespit edilmiştir.

Maarif Türkçe ders kitabı C1 düzeyinde yer alan metinlerin okunabilirlik düzeyi ise engelli düzeyde tespit edilmiştir. Yapılan çalışmada incelenen ders kitaplarından *İzmir Yabancılar için Türkçe* öğretimi ders kitabı C1 düzeyinin okunabilirlik düzeyi eğitsel okumadır (Saritaş, 2024, s. 68-69). *Yeni İstanbul Uluslararası Öğrenciler için Türkçe* C1 düzeyi

okunabilirlik düzeyi eğitsel okuma olarak belirlenmiştir (Sarıtış, 2024, s. 74). *Yedi İklim Türkçe* ders kitabı C1 düzeyi okunabilirlik düzeyinin engelli düzeyde olduğu görülmektedir (Şimşek, 2019, s. 73). *Gazi TÖMER Yabancılar için Türkçe C1 düzeyi* ders kitabının okunabilirlik düzeyi engelli düzeyde tespit edilmiştir (Şimşek, 2019, s. 72) *Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Yabancılar için Türkçe* ders kitabı C1 düzeyi metinlerin okunabilirlik düzeyi eğitsel okuma olarak tespit edilmiştir (Baydoğan, 2024, s. 63-64). *Yeni Hitit Yabancılar için Türkçe B2-C1 düzeyi* metinlerin okunabilirlik düzeyi eğitsel okumadır (Şimşek, 2019, s. 73). Karşılaştırmalar sonucunda *Maarif Türkçe C1 düzeyi* ders kitabının okunabilirlik düzeyi açısından zor okuma kategorisinde yer aldığı ve bu düzeyde *Gazi TÖMER* ve *Yedi İklim* ile benzer zorluk seviyesine sahip olduğu görülmektedir. Ancak kolaydan zora doğru yapılan genel sıralamada metinlerin puanları dikkate alındığında en zor ders kitabının *Maarif Türkçe* olduğu belirlenmiştir. Bu durum C1 düzeyinde seçilen metinlerin uzunluğu, sözcük çeşitliliği ve dilbilgisel yoğunluğu gibi faktörlerin okunabilirliği artırmak yerine zorlaştırabileceğini göstermektedir.

4. Sonuç ve Öneriler

Araştırma kapsamında incelenen 6 ders kitabının okunabilirlik puanları ve okunabilirlik düzeyleri belirlenmiştir. Sonuçlara bakıldığında A1 düzeyi ders kitabının en kolay metinlere sahip olduğu görülmektedir. İçerisinde bağımsız düzeyde metinlere yer verilmesi öğrencilerin bu ders kitabında yer alan metinleri kolaylıkla okuyabileceğini göstermektedir. A2 ders kitabında yer alan metinlerin tamamı ise orta düzeyde metinlerden oluşmaktadır. Dil düzeyi arttıkça metinlerin okunabilirlik düzeylerinin de zor olmaya başladı görülmektedir. B1, B1+ ve B2 ders kitapları aynı okunabilirlik puanına ve okunabilirlik düzeyine sahiptir. Ancak bu düzeyler arasında da engelli okuma düzeyinde metinlerin sayısında artış olduğu görülmektedir. C1 düzeyi ise en zor metinlere sahiptir. Engelli metin sayısının fazla olması ve orta düzeyde metin sayısının azalması bu ders kitabında yer alan metinlerin öğrencilerin dil öğrenim sürecinde zorlanacağını ifade etmektedir.

Yapılan çalışmadan elde edilen bulgular, tartışma ve sonuca göre bazı önerilere yer verilebilir:

- A2 düzeyinde yer alan metinlerin tamamı eğitsel düzey olarak tespit edilmiştir. Bağımsız okuma düzeyinde metinlere yer verilmesi metinlerin daha dengeli bir dağılım göstermesini sağlayabilir.
- B1, B1+ ve B2 düzeyi ders kitaplarında yer alan engelli düzey metinlerin sayısı azaltılabilir böylece orta düzeyde metinlerle daha dengeli hâle getirilebilir.
- C1 düzeyinde engelli metin sayısının fazla olması metinlerin öğrencilerin dil düzeyinin üstünde olduğunu göstermektedir. Bu metinlerin sayısını azaltıp okunabilirliği kolay metinler eklenerek öğrencilerin dil düzeylerine daha uygun olması sağlanabilir.
- Araştırma kapsamında yapılan okunabilirlik çalışması lise-yetişkin düzeyi metinler üzerinden gerçekleştirilmiştir. Maarif Türkçe ilkököl ve ortaokul düzeyinde de ders kitapları bulunmaktadır. Bu düzeylerde yer alan metinler üzerinde de okunabilirlik çalışması yapılabilir.
- Maarif Türk ders kitapları yurt dışında yaşayan yabancı öğrenciler için hazırlanmıştır. Yurt dışında yabancılar Türkçe öğretimi için hazırlanan farklı ders kitapları varsa onlar üzerinde de okunabilirlik çalışması yapılabilir.

Kaynaklar

- Aktaş, E. (2022). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde okuduğunu anlama stratejilerinin okuduğunu anlama becerisine etkisi. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, 10(4), 46-61.
- Ateşman, E. (1997). Türkçede okunabilirliğin ölçülmesi. *A.Ü. TÖMER Dil Dergisi*, (58), 171-174.
- Bağcı, H. (2020). Yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılan ileri düzey ders kitaplarındaki metinlerin okunabilirlik düzeylerinin karşılaştırılması. *International Journal of Languages Education and Teaching*, 8(4), 279-295.
- Baydoğan, B. (2024). *Yabancılar için Türkçe ders kitaplarının okunabilirliği: Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi Yabancılar için Türkçe öğretim seti örneği*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi. Fatih Sultan Mehmet Vakıf Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, İstanbul.
- Bezirci, B. ve Yılmaz, A.E. (2010). Metinlerin okunabilirliğinin ölçülmesi üzerine bir yazılım kütüphanesi ve Türkçe için yeni bir okunabilirlik ölçütü. *Dokuz Eylül Üniversitesi Mühendislik Fakültesi Fen ve Mühendislik Dergisi*, 12(3), 49-62.
- Biçer, N. ve Alan, Y. (2017). Yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılan Yeni Hitit 3 ve İstanbul C1+ ders kitaplarındaki metinlerin okunabilirlik düzeylerinin karşılaştırılması. *Mersin Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 13(3), 1130-1139.
- Celep, F. B. (2024). Uludağ Türkçe öğretim Seti (A1-B2) ders kitaplarındaki okuma metinlerinin okunabilirlik bakımından incelenmesi. *Uluslararası Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Dergisi*, 7(1), 187-207.
- Çetinkaya, G. (2010). *Türkçe metinlerin okunabilirlik düzeylerinin tanımlanması ve sınıflandırılması*. Yayımlanmamış doktora tezi. Ankara Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Değirmencioglu, E. , Botabekova, Z. ve Temur, Y. (2024). Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan Yesevi Türkçe kitap setindeki okuma metinlerinin okunabilirlik düzeyleri. *Uluslararası Yabancı Dil Olarak Türkçe Öğretimi Dergisi*, 7(1), 73-90.
- Dilizdüzgün, Ş. (1995). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yazınsal metinler*. Yayımlanmış yüksek lisans tezi. İstanbul Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Erdem, M., Gün, M. ve Şimşek, R. (2015). Yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılan okuma metinlerinin öğretim elemanlarınca diller için Avrupa ortak başvuru metni ve işlevsel metin özellikleri kapsamında değerlendirilmesi. *Turkish Studies*, 10(3), 455-476.
- Erol, H. F. (2014). Yabancı dil olarak Türkçe ders kitaplarında okunabilirlik. *Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi*, 50(50), 29-37.
- Kıral, B. (2020). Nitel bir veri analizi yöntemi olarak doküman analizi. *Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8(15), 170-189.
- Keskin, F. ve Okur, A. (2018). *Yabancılara Türkçe öğretimi el kitabı*. M. Durmuş ve A. Okur (Ed), *okuma eğitimi içinde* (295-296). Ankara: Grafiker Yayıncılık.
- Mutlu, H. H. (2020). Yabancılara Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitaplarında (İstanbul yabancılar için Türkçe öğretim seti, Yedi İklim öğretim seti) yer alan metinlerin

okunabilirlik düzeylerinin incelenmesi. *Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi*, 8(22), 371-386.

Özdemir, S. ve Daştan, E. (2022). Yeni İstanbul uluslararası öğrenciler için Türkçe kitaplarındaki okuma metinlerinin okunabilirlik düzeyleri. *International Aegean Conferences on Social Science ve Humanities*. 1-18, İzmir.

Sarıtaş, H. (2024). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitaplarındaki metinlerin okunabilirlik düzeyi ve sözcük sıklığı*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Muğla.

Sarıkaya, S. (2023). *Yabancılar Türkçe öğretimi ders kitaplarındaki metinlerin okunabilirlik yönünden incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Burdur.

Subaşı, K. ve Okumuş, M. (2017). Bir araştırma yöntemi olarak durum çalışması. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(2), 419-426.

Şimşek, P. (2011). *Yabancılar Türkçe öğretiminde okuma metinlere ve yardımcı okuma kitapları üzerine bir araştırma*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Afyon Kocatepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Afyon.

Tiryaki, E. (2023). *Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde metin kullanımı*. Ö. Çangal ve Y. Yılmaz (Ed), *yurt dışında Türkoloji ve Türkçe öğretimi içinde*, 2, (132-134). Kırklareli: RumeliYA Yayıncılık.

Temur, T. (2003). Okunabilirlik kavramı. *Türklük Bilimi Araştırmaları Dergisi-XIII-Bahar*, 169-180.

Yalınkılıç, K. (2010). *Bir öğretim aracı olarak ders kitabı*. Ülper, H. (Ed.), *Türkçe ders kitabı incelemeleri içinde*, (4-5), Ankara: Pegem Akademi Yayınları.

Yılmaz, F. ve Temiz, Ç. (2014). Yabancılar Türkçe öğretiminde kullanılan ders kitaplarındaki metinlerin okunabilirlik durumları. *International Journal of Languages' Education and Teaching*, 2(1), 81-91.

Zorbaz, K. Z. ve Köroğlu, M. (2016). Gazi TÖMER yabancılar için Türkçe öğretim setindeki metinlerin kelime-cümle uzunlukları ve okunabilirlik düzeyleri. *Electronic Turkish Studies*, 11(3), 2509-2524.

Extended Abstract

The primary aim of teaching Turkish as a foreign language is to develop learners' four fundamental language skills-listening, speaking, reading, and writing in a balanced and effective manner. Among these skills, reading is regarded as one of the core areas of linguistic competence in foreign language education and contributes directly to learners' linguistic as well as cognitive development. Reading enables learners to expand their vocabulary, recognize grammatical structures within meaningful contexts, and use the target language more functionally. For this reason, the development of reading skills holds a significant place in the teaching of Turkish as a foreign language.

Reading skills are generally developed through texts, which constitute one of the main instructional materials included in textbooks. Reading texts in textbooks are among the most

important sources through which learners are exposed to linguistic input. In this context, both the textbooks selected for instructional processes and the quality of the texts they contain directly influence the success of foreign language teaching. Linguistic features of texts such as vocabulary choice, sentence length, grammatical complexity, and content level play a crucial role in determining learners' comprehension processes.

In order to ensure the effective development of reading skills and to prevent the emergence of negative attitudes toward reading, it is essential that the texts used in instruction are appropriate for learners' proficiency levels. Texts that are not aligned with learners' levels may lead to comprehension difficulties and negatively affect learners' motivation. Various criteria are employed to evaluate the appropriateness of texts, one of the most important being readability. Readability refers to the degree to which a text can be read and understood easily by learners. Readability levels play a decisive role in determining the suitability of texts for learners' proficiency levels and in evaluating instructional materials used in language teaching.

The purpose of this study is to analyze the readability levels of reading texts included in textbooks used for teaching Turkish as a foreign language. In line with this objective, the readability levels of reading texts found in the *Maarif Türkçe* (2024) textbooks, which are widely used in teaching Turkish as a foreign language, were examined. The study adopted a case study design, which is one of the qualitative research methods. Within the scope of the research, a total of six textbooks prepared for high school and adult learners were analyzed. The *Maarif Türkçe* textbook series covers the A1, A2, B1, B1+, B2, and C1 proficiency levels.

Document analysis was used as the data collection technique in the study. The readability levels of the reading texts included in the textbooks were measured using the Çetinkaya-Uzun (2010) readability formula. Based on the data obtained, readability scores were calculated for each text, and the readability levels of the texts were determined accordingly. In addition, the readability scores of texts at different proficiency levels were compared in order to identify differences among the textbooks.

The findings of the study reveal that the readability levels of the reading texts included in the A1, A2, B1, B1+, and B2 textbooks fall within the category of educational reading. In contrast, the readability levels of the texts at the C1 level were classified as frustrated reading. Overall, it was observed that as the language proficiency level of the textbooks increased, readability scores decreased, and consequently, the texts became more difficult to understand. These results indicate that the readability levels of texts included in textbooks should be carefully evaluated to ensure alignment with learners' language proficiency levels. Texts that do not correspond to learners' levels may negatively affect the development of reading skills and reduce learners' motivation toward reading processes.

